

THANATOLOGIE – PROBLEMATIKA SMRTI A UMÍRÁNÍ

• Požadavky na získání zápočtu

Od studentů se požaduje 80 % účast na seminářích (tj. tolerance 2 absencí). Zápočet bude udělen na základě aktivní účasti na seminářích, které aktivitu vyžadují. Dále se požaduje plnění zadaných písemných úkolů (celkem 3 úkoly), rozsah je stanoven u každého úkolu jednotlivě.

Povinná literatura má rozsah 129 stran + 90 stran beletrie. Odkaz na ni je uveden u jednotlivých seminářů:

Elias, N.: O osamělosti umírajících, Praha, Nakladatelství Franze Kafky 1998, str. 15-25

Ochrana lidských práv a důstojnosti smrtelně nemocných a umírajících. Doporučení Parlamentního shromáždění Rady Evropy 1418 (1999) 1. Zdravotnické noviny, Praha 1999

Tolstoj, L.N.: Smrt Ivana Iljiče, Praha, Odeon 1973

Blumenthal-Barby, K.: Kapitoly z thanatologie, Praha, Avicenum 1987, str. 63-68

Kübler-Ross, E.: Odpovědi na otázky o smrti a umírání, Praha, EM Reflex 1995, str. 21-65, 77-94, 97-143

Doporučená literatura je určena pro studenty, kteří mají o téma hlubší zájem, není povinná. Lze v ní najít stručné shrnutí toho, o čem budeme mluvit na seminářích a může poskytnout vodítko při zpracovávání písemných témat. Odkaz na ni je uveden u jednotlivých seminářů.

• Obsahové a časové rozvržení kurzu

Týden 1. Úvodní seminář, představovací „kolečko“, vyjasnění očekávání a možností kurzu

TÉMA 1: SMRT A UMÍRÁNÍ JAKO PROBLÉM CELÉ SPOLEČNOSTI

Týden 2. Moderní společnost a smrt (popis stavu, tabuizace, různé sociolog. pohledy)

Týden 3. Strach ze smrti (historické a kulturní modifikace), umírání v tradičních společnostech - mýty a realita

Zadání písemné práce:

1. úkol: Zamyslete se nad tím, zda jste se někdy a v jaké formě setkali s tabuizací smrti a umírání. Zohledněte nejen vlastní či rodinnou zkušenost,

ale i mediální prezentaci života. Soustředte se také na to, zda Vám tento přístup vyhovoval či nikoliv, popište v čem. Máte pocit, že jsou v roce 2005 smrt a umírání tabu? Je smrt tabu v okruhu Vám blízkých lidí? Forma: Úvaha; rozsah: max 3 000 znaků nebo 500 slov. **Termín odevzdání:** na příštím semináři, rozbor prací v týdnu 5.

Týden 4. Analýza strachu ze smrti v moderní společnosti

Doporučená literatura k tématu 1:

Aries, P.: Dějiny smrti II. Praha, Argo 1999. strany 317-355

Haškovcová, H.: Thanatologie, Praha, Galén 2000, str. 21-26

Blumenthal-Barby, K.: Kapitoly z thanatologie, Praha, Avicenum 1987, str. 11-20

Povinná literatura k tématu 1:

Elias, N.: O osamělosti umírajících, Praha, Nakladatelství Franze Kafky 1998, str. 15-25

TÉMA 2: ALTERNATIVNÍ PŘÍSTUPY KE SMRTI A UMÍRÁNÍ A JEJICH ŠANCE NA ÚSPĚCH

Týden 5. Rozbor písemných prací. Alternativy změn, šance těchto alternativ na úspěch (paliativní medicína, hospice, domácí péče, přehodnocení dosavadních medicínských přístupů)

Týden 6. Paliativní (útěšná) péče jako alternativa. Definice pojmů, základní principy, dosah tohoto typu péče, holistické pojetí nemocného/člověka v tísní. Hospicové hnutí (svět vs. ČR, definice, poslání).

Doporučená literatura k tématu 2:

Jakoubková, J. (Ed.): Paliativní medicína, Praha, Galén 1998, str. 17-24

Svatošová, M.: Hospice a umění doprovázet, Praha, ECCE HOMO 1995.

Virt, G.: Žít až do konce, Praha, Vyšehrad 2000, str. 35-40.

Povinná literatura k tématu 2:

Ochrana lidských práv a důstojnosti smrtelně nemocných a umírajících. Doporučení Parlamentního shromáždění Rady Evropy 1418 (1999) 1. Zdravotnické noviny, Praha 1999

TÉMA 3: BIO-PSYCHO-SOCIO-SPIRITUÁLNÍ POJETÍ UMÍRAJÍCÍHO ČLOVĚKA; „KVALITA ŽIVOTA“

Povinná literatura na seminář:

Tolstoj, L.N.: Smrt Ivana Iljiče, Praha, Československý spisovatel 1959

2. úkol: Přečtěte si novelu L.N.Tolstého „Smrt Ivana Iljiče“. Zaměřte se na chování lékaře, chování manželky Ivana Iljiče, chování jeho přátel a kolegů a také sluhy Gerasima. Dále věnujte pozornost tomu, jak celou situaci prožívá Ivan Iljič. Zamyslete se nad tím, co Vám na chování rodiny a přátel vadí nebo naopak vyhovuje a proč. Zkuste si představit situaci Ivana Iljiče a zamyslete se nad tím, jaký přístup byste preferovali Vy, kdybyste byli nemocní. Úkol zpracujte na maximálně 3 stranách (1000 slov, 5 400 znaků) a přineste na seminář.

Týden 7. Rozbor novely a zadaných úkolů. Nemoc v moderní medicíně, role lékaře a pacienta, modifikace rolí a medicíny jako oboru. Sdělování nepříjemné zprávy - ano či ne a jak?

Doporučená literatura k týdnu 7:

Bartlová, S.: Vybrané kapitoly ze sociologie medicíny, Brno, IDVPZ 1996, str.76-85

Marsh, F.H., „Úvaha o vztahu lékař-pacient“, Praktický lékař 74, 1994, č.7-8, str. 359-360

Haškovcová, H.: Lékařská etika, Praha, Galén 1997, str. 101-116

Týden 8. Biologické potřeby a problémy umírajících, možnosti paliativní medicíny, možnosti laické péče. Jak vypadá nemocný a umírající člověk.

Týden 9. Emoční potřeby a problémy umírajících a jejich rodin, fáze prožívání podle

Kübler-Ross, co lze nemocným nabídnout.

Doporučená literatura k týdnu 9:

Bolelucky, Z.: „ Psychiatrie a lékařská psychologie v paliativní péči“, in Paliativní medicína, Vorlíček, J. a kol., Praha, Grada Publishing 1998, str. 316-319.

Blumenthal-Barby, K.: Kapitoly z thanatologie, Praha, Avicenum 1987, str. 63-68

Kübler-Ross, E.: Odpovědi na otázky o smrti a umírání, Praha, EM Reflex 1995, str. 21-48

Dostálová, O.: „Emocionální problémy v paliativní medicíně“, in Paliativní medicína, Vorlíček, J. a kol., Praha, Grada Publishing 1998, str. 392-398.

Dostálová, O.: Jak vzdorovat rakovině, Praha, Grada Avicenum 1993, str.110-128.

Opatrný, A.: Malá příručka pastorační péče o nemocné, Praha 2001, str.18-24

Týden 10. Sociální potřeby a problémy umírajících a jejich rodin, možnosti sociálního pracovníka při zlepšování kvality života, možnosti současného sociálně-právního systému. Umírání doma vs. umírání v instituci.

Doporučená literatura k týdnu 10:

Dostálová, O., Šiklová, J.: „Sociální práce v paliativní medicíně“, in Paliativní medicína, Vorlíček, J. a kol., Praha, Grada Publishing 1998, str. 426-428.

Přidalová, M.: „Umírání a smrt“, Sociální práce 1/1998, str. 16-18

Týden 11. Spirituální potřeby a problémy umírajících, pastorační péče, hledání smyslu života a utrpení, co to znamená doprovázení.

Doporučená literatura k týdnu 10:

Lukasová, E.: I tvoje utrpení má smysl, Brno, Cesta 1998, str. 63-85

Kushner, H.S.: Když se zlé věci stávají dobrým lidem, Praha, Portál 1996, str.19-39; 63-76

Opatrný, A.: Malá příručka pastorační péče o nemocné, Praha 2001, str.14-17

Povinná literatura k tématu 3:

Kübler-Ross, E.: Odpovědi na otázky o smrti a umírání, Praha, EM Reflex 1995, str. 21-65, 77-94, 97-143

Blumenthal-Barby, K.: Kapitoly z thanatologie, Praha, Avicenum 1987, str. 63-68

3. úkol: Zamyslete se nad kasuistikami, které dostanete na semináři, a zkuste definovat hlavní problémy, které asi řeší nemocný pacient a jeho rodina (vyjděte z témat probíraných na seminářích, opřete se také o literaturu k tématům). Co jim můžete nabídnout? O co se můžete opřít? Jak byste postupovali v řešení tohoto problému, jaké informace ještě potřebujete? Ke každému případu vypracujte rozbor v rozsahu asi 300 slov a práci přineste na seminář.

Týden 12. Rozbor zadaného úkolu.

Období po smrti nemocného. Zármutek a truchlení, pomoc pozůstalým.

Týden 13. Dokončení nedodělaných témat NEBO Euthanasie